

UFUK AVRUPA PROGRAMI İNOVASYON DESTEK ARAÇLARI

Avrupa Birliği (AB) Ufuk Avrupa Programı, 2021-2027 dönemi için öngörülen €95.5 milyar bütçesi ile, uluslararası düzeyde en kapsamlı Ar-Ge ve inovasyon destek programı.

Programın üç temel bileşeninden biri olan **Yenilikçi Avrupa** tamamen inovasyona yönelik finansman ve destekleri içeriyor. 13,6 milyar € bütçesi olan bu bileşenin amacı bir yandan **yenilikçi girişimlere doğrudan finansman** sağlarken, diğer yandan bu girişimlerin büyüme ve dünya pazarına açılma sürecini destekleyecek **sürdürülebilir bir ekosistem** yaratmak.

Yenilikçi Girişimlere Finansman

Avrupa Yenilik Konseyi

Ufuk Avrupa Programı hazırlık döneminde yapılan değerlendirmelere göre, güçlü Ar-Ge performansına karşılık AB , yeni teknolojileri araştırma alanından Avrupa ve dünya pazarlarına taşıyabilecek girişimlere dönüştürmekte güçlük çekiyordu. Bir yandan da, “ölüm vadisi” olarak adlandırılan finansman eksiği yenilikçi girişimlerin ölçeklenmesi aşamasında önemli bir engel yaratıyordu. Sonuç olarak Avrupa, yeni pazar yaratabilecek çapta çığır açıcı yenilikçi girişim üretmekte rakiplerine göre geride kalıyordu.

Bu değerlendirmeler ışığında, AB Komisyonu hem fikir/araştırma aşamasından ticarileşme aşamasına geçiş, hem de yüksek risk taşıyan startup girişimlerinin hızlı büyüme/ölçeklenme dönemine odaklı finansman olanaklarını güçlendirdi.

Yenilikçi Avrupa başlığı altında yer alan Avrupa Yenilik Konseyi (EIC), fikirden pazara kadar yaşanan zorlukları aşma amaçlı, üç farklı ve birbirini tamamlayan finansman aracına sahip :

Kılavuz/Pathfinder : Gelişen teknolojiler alanında ileri aşama Ar-Ge'den kavram kanıtı (Proof of Concept) aşamasına kadar,

Geçiş/Transition : POC'tan ticarileşme aşamasına kadar,

Hızlandırıcı/Accelerator : Startup ve yenilikçi kobilerin ticarileşme ve ölçeklenme dönemi için.

Bu üç aşamada girişimciler, programda belirlenen öncelik alanlarında açılan proje çağrılarında başvurmanın yanında (top-down), her alanda geliştirdikleri teknolojiler için doğrudan finansman talebinde de bulunabiliyorlar (bottom-up).

Ufuk2020 döneminde pilot proje olarak başlatılan EIC Hızlandırıcı çağrıları çerçevesinde, **AB Komisyonu** ilk kez, çığır açıcı ve pazar potansiyeline sahip girişimlere **hibe ile birlikte risk sermayesi desteği** de sağlıyor.

Özellikle deeptech alanında startup ve yenilikçi kobi girişimlerini hedefleyen, bu finansmanın amacı, pazarda diğer yatırımcılara ve stratejik partanerlere çekim gücü yaratarak girişimlerin hızlı ölçeklenmesine destek olmak.

Başarılı projelere 2,5 milyon €'ya kadar hibe yardımı yanında, 2020'de kurulan EIC Fund aracılığıyla, 0,5 - 15 milyon € arasında risk sermayesi yatırımı yapılıyor(1). Böylelikle, Avrupa risk sermayesi kaynaklarının küresel risk sermayesi kaynaklarına göre yetersiz kaldığı erken aşama finansman

sürecinde etki yaratılması hedefleniyor. Başarılı girişimler aynı zamanda İş Hızlandırma Servisi aracılığıyla finansman dışında desteklerden de yararlanabiliyor.

EIC Hızlandırıcı çağrılarında kadın girişimcilerin güçlendirilmesi ve inovasyon alanında Avrupa'da bölgesel farklılıkların azaltılmasına özellikle önem veriliyor.

EIC, düzenlediği bir dizi ödülle de inovasyonlara finansman sağlıyor(2).

Sürdürülebilir Ekosistem

Ufuk Avrupa Programı hazırlık sürecinde AB Komisyonu'nun, ilgili tüm paydaşlarla yaptığı istişareler sonunda yenilikçi girişimlerin güçlü bir şekilde büyüebilmesi için öncelikle üç temel ihtiyaç olduğu görüldü : Bağlantı/Connectedness, Yetenek/Competence, Sermaye/Capital.

Sermayeye ulaşımında öncelikli araçlar EIC ve diğer Ufuk Avrupa proje çağrıları. Avrupa Yenilik Ekosistemi (EIE) ile Avrupa Yenilik ve Teknoloji Enstitüsü (EIT) ise ekosistem içinde yetenek ve bağlantıların güçlendirilmesine destek oluyor.

1. Avrupa Yenilik Ekosistemi

EIE'nin amacı yenilikçi girişimlerin büyüme sürecinde karşılaştıkları zorlukları aşabilmeleri için güçlü, entegre ve kapsayıcı bir ekosistem oluşturmak.

Bu ekosistem içinde yerel, bölgesel, ulusal düzeyde ve farklı inovasyon kapasitesitelerinde tüm paydaşların yenilikçi çözümler üretme ve paylaşma yönünde işbirliği geliştirmesi destekleniyor.

EIE Çalışma Programı çerçevesinde proje çağrıları üç ana başlıkta toplanıyor :

Connect: İnovasyon ekosistemi aktörlerine odaklı. İnovasyon kapasiteleri ve temsil güçleri zayıf olan paydaşlarla güçlü paydaşlar arasında bağlantıların geliştirmesini;

Scale-Up: Girişimcilere odaklı. Varolan destekleri iyileştirerek, sürdürülebilir bir ölçeklenme sağlamak için, ekosistem içinde ve ekosistemler arasında işbirliğinin geliştirilmesini;

Innov SMEs: Eurostar-3 programı döneminde, Euroka ağına dahil ulusal örgütlerle birlikte ortak bir program çerçevesinde, yenilikçi kobilerin Ar-Ge ve inovasyon kapasitelerini geliştirip yeni pazarlara açılmalarına destek olmayı hedefliyor.

2. Avrupa Yenilik ve Teknoloji Enstitüsü

EIT, 2008 mali krizi sırasında, Avrupa'nın inovasyon kapasitesini geliştirerek, büyümesini hızlandırmak ve rekabet gücünü arttırmak hedefiyle kuruldu.

Her biri kendi alanlarında, Avrupa ve dünya çapında sorunlara çözüm üretmeyi hedefleyen Bilgi ve Yenilik Toplulukları (KICs) EIT'in yürütme kollarını oluşturuyor(3). KIC'ler kendi ekosistemleri içinde, eğitim, Ar-Ge ve inovasyon alanlarında paydaşları en geniş şekilde temsil edecek uzun vadeli ortaklıklar olarak kuruluyor.

Yıllık programları doğrultusunda, EIT finansmanlı proje çağrıları ya da partnerlerine yönelik kendi oluşturdukları program ve etkinlikler aracılığıyla hibe yardımları yapıyor.

Bilgi üçgeni olarak adlandırılan Ar-Ge, inovasyon ve eğitim sektörleri arasında etkileşimi güçlendirmek üzere, KIC'ler farklı proje ve girişimleri destekliyor :

Ar-Ge : Fikirden ticarileşme seviyesine kadar çok ortaklı inovasyon projeleri.

Inovasyon : Pazara yönelik girişimcilik, şirket kuruluşu ve ölçeklenme aşamaları.

Eğitim : İnovasyon kültürünü geliştirecek eğitim öğretim programları.

KIC'ler tarafından geliştirilen bir diğer program olan Bölgesel Yenilik Programı (RIS)(4), Avrupa Yenilik Endeksi'ne (EIS) göre "moderate" ve "emerging" yenilikçi grubunda olan ülkelerin inovasyon kapasitelerini güçlendirmeyi hedefliyor.

Ayrıca, EIT Hammaddeler topluluğunun koordinasyonunda gerçekleştirilen Yüksek Eğitim Girişimi (HEI) benzeri farklı KIC'leri bir araya getiren ortak etkinlikler de yapılabiliyor. HEI, Yüksek Eğitim Kurumları'nın girişimcilik eğitiminin gelişmesini destekleyecek hareket planları oluşturup hayata geçirmelerine olanak vermeyi amaçlıyor.

KIC'lerin EIC Hızlı Geçiş (Fast Track) aracına dahil olmasıyla birlikte KIC programlarından destek alan startup ve kobilerin EIC Hızlandırıcı Programı'na katılım süreci de kolaylaşacak. Bu girişimciler başvuru hazırlık sürecinde EIC İş Hızlandırma Servisi tarafından sağlanan özel koçluk hizmetinden de yararlanabilecekler.

Güçlü İnovasyon Kapasitesi ve Sürdürülebilir Büyüme

İnovasyon alanında AB desteklerinin yoğunlaşmasının bir diğer boyutu da sürdürülebilir kalkınma ve buna bağlı olarak ülkelerin inovasyon kapasitelerinin sürece etkisi konusunda bilinçlenme.

Günümüzde ekonomik güce dayalı gayri safi yurtiçi hasıla verileri ülkelerin kalkınma düzeylerini ölçmek ve karşılaştırmakta yetersiz bulunuyor. Dayanıklılık, kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik boyutları kalkınmanın vazgeçilmez unsurları olarak görülüyor. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma hedefleri ülkelerin ekonomik ve sosyal politikalarını şekillendiriyor. AB, yeşil ve dijital dönüşüm hedefini politika gündeminin temeline almış bulunuyor.

AB Komisyonu tarafından bu yıl ikincisi yayınlanan Dönüşüm Performansı Endeksi de ([TPI 2021](#)) ülkelerin kalkınma düzeylerini tüm boyutlarıyla ele alarak karşılaştırma yapıyor.

TPI ayrıca ülkelerin inovasyon kapasiteleri ile ekonomi, toplum, çevre ve yönetim alanlarında gösterdikleri performans arasında ilişkiye de ışık tutuyor. Küresel Yenilik Endeksi (GII) göstergeleriyle yapılan karşılaştırmaya göre, inovasyon kapasitesi ülkelerin ekonomik ve sosyal sistemlerinin verimliliğini ve uyum sağlama yeteneğini güçlendiriyor. Bununla birlikte rapora göre, alt ve üst orta gelir grubu ülkelerinde inovasyon kapasitesinin etkisi beklenenden daha az görülüyor.

GII 2021 raporunda bir önceki yıla göre 10 sıra yükselerek 41. sıraya yerleşen Türkiye, Avrupa Birliği üyeleri ile diğer Avrupa ülkeleri ve komşu bölgeleri karşılaştıran EIS'e göre "Emerging Innovator" ülkeler grubunda bulunuyor.

İnovasyon ve buna bağlı olarak toplum, çevre ve yönetim performanslarının güçlenmesi yönünde Türkiye'nin en önemli fırsatlarından biri AB Ar-Ge ve inovasyon alanının bir parçası olması. Türkiye, 2003 yılından bu yana, AB Komisyonu tarafından bu alanda yürütülen Çerçeve Programları'na giderek daha başarılı şekilde katılımını sürdürüyor.

Dayanıklı, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir büyüme hedefine güçlü bir inovasyon performansı ile ivme kazandırmak için Ufuk Avrupa Programı tüm ekosistem paydaşlarına önemli fırsatlar sunuyor.

Serap Atan

Avrupa Ar-Ge ve İnovasyon Projeleri Danışmanı, CREAtandem Consulting

(Bu yazı 23.05.2022'de LinkedIn üzerinden yayınlanmıştır)

(1) 2022 çalışma programına göre girişimcilerin 15 milyon üzerinde sermaye yatırımı talebinde bulunmaları da mümkün

(2) Kadın Yenilikçiler için AB Ödülü, Avrupa Yenilik Başkenti Ödülleri (iCapital), Avrupa Yenilik Tedarik Ödülleri, Avrupa Sosyal Yenilik Yarışması ödülü

(3) EIT ClimateKIC, EIT InnoEnergy, EIT Digital, EIT Health, EIT Raw Materials, EIT Food, EIT Manufacturing et EIT Urban Mobility

(4) [EIT Urban Mobility RIS Hub Türkiye](#), [EIT InnoEnergy Hub Turkey](#)